

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.448/2021/4.

A tanács tagjai:

Dr. Kovács Zsuzsanna a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád bíró

Dr. Dzsula Marianna bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

Kelemen, Mészáros, Sándor és társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Balázs Gábor ügyvéd)

Az alperesek:

... I. rendű

... II. rendű

Az alperesek képviselője:

Dr. Sepsi Tibor Lajos ügyvéd I-II. rendűért

A per tárgya:

Sajtó-helyreigazítás

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.20.682/2020/5/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 69.P.21.894/2020/7-I.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 80.000 (Nyolcvanezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes magyarországi bevett egyház, amelynek vezető lelkésze A II. rendű alperes által kiadott és az I. rendű alperes által szerkesztett ... elnevezésű internetes hírportálon 2020. május 22-én „...” címmel jelent meg cikk, amely szövegszerűen is azonos tartalommal egyidejűleg megjelent a ... című hetilap 2020. május 22-28-i számában és az ... internetes portálon. A cikk címe „...” volt, a cikk szerzői... és ... voltak. A cikkben az szerepel, hogy a felperesnek jutott 1 %-os személyi jövedelemadó felajánlások általános összege messze elmarad a többi egyháztól, miközben az egyház mellett létrehozott cégbirodalom mégis látványosan prosperál. Hivatkoznak arra, hogy egy volt gyülekezeti tag új könyvéből az derül ki, hogy a felekezet vezető lelkésze a csodálatos kenyérszaporítással vetekedő módszerrel sokszorozta meg céges tulajdonrészeit egy lichtensteini offshore cég segítségével, és a cikk ennek kíván utánajárni. A cikk ismerteti az egyes egyházak támogatói által befizetett személyi jövedelemadó 1 %-ának egy támogatóra jutó összegét, majd kérdésként fogalmazza meg azt, hogy valóban a legszegényebb anyagi helyzetűek-e a felperes támogatói vagy csak „ügyesek”, amikor adófizetésre kerül a sor, illetve felteszi a kérdést: „Ha ennyire csórók a hívek, miből lehet ... dúsgazdag?”. Leírják azt, hogy a felperes valóságos médiabirodalmat hozott létre, tulajdonában áll az ország harmadik legnagyobb kereskedelmi televíziója az ... újabb televíziós csatornát hoztak létre, a felperesnek rádiója, hetilapja és könyvkiadója van. A cikk arról ír, hogy az ... esetében a tulajdonlásról csak múltidőben lehet beszélni, mert az ... „tavaly március óta tulajdonképpen ... magántulajdona”. A tulajdonszerzési folyamat lényegét a cikk abban írja le, hogy az egyház tulajdonában álló egyik vállalkozás tulajdonosi körében egyszer csak felbukkant egy lichtensteini offshore cég, amely egyre nagyobb tulajdonrészt szerzett, majd, amikor többségbe került, átadta a tulajdonrészét a vezető lelkésznek, ezzel ő egycsapásra az ... többségi tulajdonosává vált. A cikk kérdésként fogalmazza meg azt, hogy a vezető lelkésznek honnan voltak százmilliói, hogy megvegye az offshore cég üzlet részét, vagy azt ingyen kapta a titokzatos tulajdonostól.

[2] A cikk azt fogalmazza meg, hogy a tulajdonszerzés rafinált terv szerint történhetett, a vezető lelkész úgy szerezte meg a televíziót, hogy a magánszemélyként birtokában lévő ...-részvények száma alapján nem is látszik többségi tulajdonosnak, de mivel a másik két cégben is többségi tulajdonrészt szerzett, a részvénytársaságnak is de facto többségi tulajdonosává vált. A cikk arról is ír, hogy a vezető lelkész saját egyházában is magyarázkodni kényszerült, a felperes közösségi oldalán 2020. május 13-án közzétettek egy videót, ahol a vezető lelkész megpróbált magyarázatot adni az eseményekre. A videóban adott magyarázatát úgy összegezték, hogy a kérdéses rész alatt a lelkész zavarban volt, csapongott, nem fejezett be

mondatokat és feltűnően dadogott, többször is elmondta, hogy a gyülekezetet nem érte kár, de azt elismerte, hogy a televízióba „az egyház pénzéből is befektettek néhány százmilliót”. Ezt a cikk azért is különösnek minősítette, mert az egyházak különleges jogállással rendelkeznek Magyarországon, gazdálkodásuk a nyilvánosság előtt nagymértékben rejtve van. A cikk ezt követően beszámol arról, hogy a felperes egyházként állami támogatást kap, a felperes több milliárdot kapott magyar adófizetőktől az elmúlt tíz évben, így ha ebből a pénzből a magánvagyon lesz, az már közügy. A cikk ír a vezető lelkész politikai kapcsolatairól és arról, hogy állami hirdetések özönlenek a televízióhoz és a felperes megszerezte az ún. bevett egyházi státuszt, így jogosult állami támogatásra.

[3] A cikk külön bekezdésben foglalkozott felperes újságíróknak küldött válaszával. A feltett kérdéseket úgy összegezte, hogy arról érdeklődtek, a vezető lelkész mennyi jövedelmet vett fel az elmúlt tíz évben az egyháztól és milyen adózott forrásból tudta megvásárolni a cégtulajdonokat. A kapott válaszok lényegét úgy összegezték, hogy a felperes szerint a vezető lelkész javadalmazása hitéleti bevételekből történik, amelyhez az egyház soha, egyetlen forint állami támogatást, közpénzt nem vett igénybe és nem is kapott, az erre vonatkozó adatok nem nyilvánosak. A felperes válaszából közölték azt is, hogy az egyház vagyontömege nem csökkent, hanem az elmúlt évtizedekben sokszorosára növekedett minden területen, így a média érdekeltségeiben is. A cikk a válaszhoz azt a megjegyzést fűzte, hogy ezt a tényt nem kívánják vitatni, de még nagyobb lenne a vagyontömeg, ha nem a vezető lelkész szerezte volna meg annak jelentős részét. Idézik a válaszból azt, hogy a vezető lelkész alapítói tevékenysége, kezdeményező és aktív szerepvállalása, hozzáadott erkölcsi, szellemi értéke nélkül a felperes eleve szerephez sem jutott volna a média világában. Idézik azt is, hogy a kérdéseket a felperes részéről a bűnügyi vizsgálatokat is megszégyenítő provokatív és arrogáns tartalmúnak nevezték, amely zavarkeltésre irányuló akciónak minősül. A cikk azzal zárul, hogy az alapító lelkész, akinek nincs más látható jövedelme a papi fizetésén túl, nem él rosszul, a III. kerületben fényűző, többszintes villát birtokol. A cikk végén közlik, hogy a villáról az ... oldalán drónfelvétel látható. Majd idézik a vezető lelkésznek a 2020. május 13-án közzétett videójában az anyagi kérdésekre vonatkozó összegző előadását, amely szerint „nem akarok tovább ezzel foglalkozni, bízok benne, hogy egyszer nagy örömmel fogunk nagyot aratni a végén”. A cikk befejező mondata az volt, hogy „nagyon úgy tűnik, neki már sikerült”. A cikkbe illesztett linken elérhető az ... által ugyancsak 2020. május 22. napján közzétett „...” című cikk, amely szövegszerűen is azonos a perbeli cikkel.

[4] A felperes helyreigazítási kérelemmel fordult az I. rendű alpereshez, amelynek az I. rendű alperes nem tett eleget.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[5] A felperes a törvényes határidőben előterjesztett keresetében olyan tartalmú helyreigazítás közzétételére kérte kötelezni az I. rendű alperest, amelyből kitűnik, hogy a cikkben valótlanul állították, hogy a gyülekezeti vagyonból magánvagyon lett (1. közlés), illetve a ... egyház többmilliárd forint olyan állami támogatást kapott, amiből magánvagyon lett (2. közlés) és azt a való tény, hogy a ... a köznevelési, közcélú feladatai ellátáshoz az elmúlt tíz évben állami támogatást kapott, abban a hamis színben tüntették fel, mintha a ... a kapott támogatást nem arra fordította, mint amire kapta, hanem abból magánvagyonhozott létre. Közölni kérte, hogy ezzel szemben a valóság az, hogy a ... az államtól kapott támogatás céljának megfelelően, jogszerűen használta fel (3. közlés). A II. rendű alperest a perköltségben kérte marasztalni.

[6] Keresetének indoklásában előadta, hogy a cikk egésze a felperes vagyonának „elprivatizálásáról”, és arról szól, hogy a felperes vezető lelkésze miből vált a cikk állítása szerint dúsgazdaggá. Előadása szerint a cikk kizárja, hogy ez a hívők adományaiból, illetve más törvényes forrásokból történhetett meg, továbbá kizárja azt, hogy a vezető lelkésznek a papi fizetésén túl más jövedelme is lehetne. A felperes szerint ebből arra a következtetésre lehet jutni, hogy a gazdagodás az egyháznak adott állami támogatásból történhetett meg, ez pedig valótlan állítás, illetve hamis látszatot kelt. A valóságban a felperes az állami támogatást meghatározott célokra kapja, annak felhasználását a hivatalos szervek ellenőrzik, azt a felperes maradéktalanul a meghatározott célokra fordította, azzal elszámolt. Álláspontja szerint a cikk nem a tulajdonosi szerkezet változását mutatja be, hanem az egyházi vagyon magánvagyonná válását, azt, hogy a vezető lelkésznek hogyan lett pénze erre a tranzakcióra. Kérdésként veti fel, illetve tényként állítja, hogy a vezető lelkésznek az ... többségi tulajdona lett, amely azonban nem felel meg a valóságnak. Kiemelte, hogy a többségi befolyás és a többségi tulajdon fogalmai nem azonosak. Álláspontja szerint a második közlés arra vonatkozik, hogy a vezető lelkész gazdagodását lehetővé vágyon forrásaként az egyház vagyonát jelölték meg, illetve hivatkozott arra, hogy a cikk „állami támogatásból magánvagyon lett” fordulata egyértelműen tényállítás, amely ugyancsak valótlan.

[7] Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Előadták, hogy a cikk a közügyek megvitatása körébe tartozik, annak tárgya egy jelentős közéleti tartalmakat megjelenítő médiaszolgáltató tulajdoni viszonyaiban bekövetkezett változások és azok hatásainak elemzése volt. A cikk arról szól, hogy a korábban a felperes tulajdonában álló ... többségi tulajdonosa a felperes vezető lelkésze lett, és ez az állítás megfelel a valóságnak. A jelenben az ...nek három tulajdonosa van: a vezető lelkész, a ... és a ... A ... 50 %-ot meghaladó tulajdonosa a ...-nek, a ...-ben pedig a vezető lelkész 2019. március 29-ével 60 %-os tulajdont szerzett. A vezető lelkésznek két céggel is saját tulajdonán keresztül irányítási jogot biztosító többségi befolyása van. Korábban a cég fölött a felperes által alapított és 50 %-ot meghaladó tulajdonába álló ... gyakorolt jelentős befolyást. Előadták, hogy a cikk nem tartalmaz olyan állítást, hogy a felperes állami támogatást szabálytalanul használta fel, az állami támogatás témája annak igazolásaként került a cikkbe, hogy a felperesi állásponttal szemben nem egyházi belügy, hogy az ... feletti irányítást a vezető lelkész szerezte meg, mert az abban érdekelt felperes közpénzeket is kap. Az alperesek csatolták az általuk hivatkozott cégiratokat.

Az első- és másodfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította és megállapította, hogy a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

[9] Az elsőfokú bíróság indoklásában ismertette az ... és az ... tulajdonosi viszonyait. A vezető lelkész részesedését az ...-ben úgy írta le, hogy 5,02 % közvetlen részesedés, a ...-n keresztül 12,6 % és a ...n keresztül 31,07 % közvetett részesedés, mindösszesen 48,67 % részesedés illeti meg. A 99 %-ot meghaladóan felperesi tulajdonban álló ... az ...-nek 51,31 %-ban tulajdonosa. Az 1. közlést az elsőfokú bíróság úgy értelmezte, hogy amennyiben az ...-ben tulajdonos ...-ben ... tulajdona nőtt, úgy az ... tulajdoni aránya szükségképpen csökkent. Ez a változás mind közvetetten, mind közvetlenül növeli az ...-ben a vezető lelkész tulajdoni „arányát”, egyben csökkenti a felperes tulajdoni hányadát. A cikk érdemben foglalkozik azzal, hogy a vezető lelkész miből vásárolta meg az offshore társaság üzletrészét, azaz a ...-beli részesedését. A cikk az elsőfokú bíróság szerint ismertette az olvasókkal, hogy a vezető

lelkész maga is elismerte, hogy erre nem volt pénze. Valós tehát, hogy a gyülekezet vagyonának tekintendő ...-résztulajdon egy része a vezető lelkész érdekelttségébe tartozó társaságok tulajdonába került, a felperesre vonatkozó valós tényállítás pedig a helyreigazítást kizárja. Az elsőfokú bíróság nem osztotta az alperesek azon álláspontját, hogy a cikk témája a közéleti vita körébe tartozik. A vezető lelkész jövedelmére vonatkozó kérdések és az arra adott válaszok közlésével ugyanis nem került bemutatásra társadalmi vita, csupán az, hogy a megkérdezettek állították, hogy a vezető lelkész javadalmazása hitéleti bevételből származik, állami támogatásban, közpénzből nem részesült.

[10] A 2. közlés vonatkozásában az elsőfokú bíróság a teljes szövegösszefüggésében arra a megállapításra jutott, hogy a cikk nem tartalmazott olyan tényállítást, hogy a felperesi egyháznak nyújtott állami támogatásból magánvagyon lett, vagyis az állami támogatás a vezető lelkész közvetlen vagy közvetett vagyonszerzését szolgálta, annak fedezetét biztosította. Kiemelte, hogy a felperes által ebben a körben idézett szövegrész nem csak megfogalmazásában, de tartalmában is feltételezés, vagyis véleménynyilvánítás, amely helyreigazítás tárgya nem lehet.

[11] Az elsőfokú bíróság a 3. közlés kapcsán arra a megállapításra jutott, hogy a cikk egyetlen közlése sem tünteti fel az állami támogatás valós tényét abban a hamis színben, mintha az lenne a vezető lelkész tulajdonszerzésének forrása. A cikkben írt felvetés, feltételezés még csak tartalmában sem tényállítás, a teljes cikk sem tartalmaz arra vonatkozóan tényállítást, hogy a vezető lelkész az üzletész ellenértékét milyen forrásból fizette meg. Ebben a körben kizárólag a felperes azon álláspontját tárták a nyilvánosság elé, miszerint a vezető lelkész javadalmazásához a felperes közpénzből soha nem járult hozzá.

[12] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és a felperest perköltség megfizetésére kötelezte. Megállapította, hogy a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

[13] Ítéletének indokolásában megállapította, hogy az elsőfokú bíróság nem vétett olyan eljárási hibát, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indokolta volna.

[14] A másodfokú bíróság a fellebbezést érdemben sem találta alaposnak. Szükségesnek találta azonban a cikkbe ágyazott videóban elhangzottakkal kiegészíteni a tényállást. Ennek kapcsán rögzítette, hogy az interjú nem tartalmazza a vezető lelkész teljes nyilatkozatát, ugyanakkor jelentőséget tulajdonított a nyilatkozat azon részének, hogy a gyülekezettel kapcsolatos gazdasági szervezetek vagyonkezelőinek nyilatkozata szerint nincs vesztesége a gyülekezetnek, éppen az ellenkezője történt. Az ...-vel kapcsolatban közölte, hogy az előző tulajdonos személy szerint neki ajánlotta fel a tulajdonrészt, egyházi szervezetnek nem adták volna, mert nem egyházi televíziót szerettek volna, az egy másik műfaj. A vezető lelkész közölte a felvételen azt, hogy neki személy szerint nem volt pénze, ezért vonta be a gyülekezetet és magánszemélyeket is. Az ... nem egyházi televízió, attól függetlenül, hogy van benne az egyháznak befektetése és többségi tulajdonrésze. Azt is közölte, hogy az ...-n keresztül a gyülekezet vagyona gyarapodott, abban több százmilliós befektetése van.

[15] A másodfokú bíróság a tényállás kiegészítése mellett sem látott alapot az ügy érdemében az elsőfokú bíróság döntésének megváltoztatására. Egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, miszerint nem felel meg a valóságnak, hogy a vezető lelkész az ...-ben „többségi tulajdont szerzett”, ebből azonban nem következik, hogy az „egyházi vagyonból magánvagyon lett”. A másodfokú bíróság szerint ugyanis a cikk értelmezésénél a szorosan vett nyelvtani értelmezésen túl figyelembe kell venni azt is, hogy bár a cikkben valóban sok esetben feltűnik a felperes neve, az írás alapvetően mégis a vezető lelkész tevékenységéről, különböző, a felperest is érintő gazdasági társaságokban megjelenő személyes ténykedéséről szól. Az írás fókuszában a vezető lelkész vagyoni helyzetének alakulása áll. Nem hagyható figyelmen kívül a másodfokú bíróság szerint az sem, hogy a közvélemény előtt a vezető

lelkész személye szorosan összefonódik a felperessel. Megszólalásai során nem mindig különíthető el, hogy üzletemberi minőségében vagy a felperes egyházat képviselő, azt megjelenítő személyként nyilatkozik-e. Fontos körülményként állapította meg azt – az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben –, hogy a cikk teljes egészében a közvélemény figyelmére számot tartó eseményről számolt be, a sajtószerv felelőssége alapvetően a közvélemény megfelelő tájékoztatásával függ össze. A felperes az egyik jelentős magyarországi egyházi szervezet, amelynek részvétele egy jelentős nézettségű kereskedelmi televízióban önmagában közérdeklődésre számot tartó ügy. A felperes emblematisz képviselőjének személyes jelenléte az ... televíziót tulajdonló gazdasági társaságban a közvélemény figyelmére számot tartó esemény. Hasonló jellegű és így a perbeli közlemény esetében is a sajtószabadság fokozott érvényesülésére kell törekedni, helyreigazítás ezért abban az esetben indokolt, ha a sajtószerv a szakma szabályait figyelmen kívül hagyva jár el, nyilvánvalóan valótlan tény állít vagy valós tényeket hamis színben tüntet fel.

[16] Mindezekre figyelemmel az 1. közlés tekintetében megállapította, hogy nem feltétlenül a számszaki, matematikailag kimutatható közvetett és közvetlen tulajdonosi részesedésnek volt jelentősége, mert gazdasági társaságok esetében többségi tulajdonosi részesedés nélkül is kerülhet olyan pozícióba valaki, hogy a társaság egész vagyonára vonatkozó stratégiai, gazdasági döntések meghozatalánál a többi tulajdonostárs nélkül is rendelkezhet. Abból a tényből, hogy a vezető lelkész tulajdona a zrt-ben összesen 49 %, még nem következik, hogy abban ne rendelkezne többségi befolyással. Ez egyben azt is jelenti, hogy a vezető lelkész az ... vagyona, ezen belül a felperes vagyona felett is olyan hatalommal bír, amely az átlagolvasó értelmezésében megfelleltethető a tulajdonosi jogosultságoknak, még akkor is, ha közgazdasági szempontból pontatlanul határozta meg az újságíró a felperes rendelkezési jogosultságának minőségét az ... vagyona felett. A cikk lényegi mondanivalójának középpontjában nem a felperes, hanem a vezető lelkész áll, így nem annak van jelentősége, hogy a felperes törvényes képviselője a felperes vagyonának terhére szerezte-e a zrt-ben a tulajdont, hanem annak, hogy személye megkerülhetetlenné vált. Annak sincs jelentősége a másodfokú bíróság szerint, hogy a vezető lelkész fokozatosan, különböző cégeken keresztül, tőkeemeléssel vagy milyen módszerrel szerezte meg a felperes vagyonára kiható befolyását a televízióban. Összességében az 1. közlés vonatkozásában arra a következtetésre jutott, hogy a szűkebb és tágabb szövegkörnyezetre tekintettel az a megfogalmazás, hogy a gyülekezet vagyonából magánvagyon lett, olyan értékítélettel terhelt tényállítás, amellyel összefüggésben az Smtv. 12. § (1) bekezdése alapján nincs helye helyreigazításnak. Az Alkotmánybíróság határozataira hivatkozással kifejtette, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága általában mindenféle közlés szabadságát magában foglalja, mégpedig függetlenül a közlés módjától és értékétől, erkölcsi minőségétől és többnyire valóságtartalmától is. Önmagában valamely tény közlése is véleménynek minősülhet, hiszen magának a közlésnek a körülményei is tükrözhetnek véleményt, vagyis a véleménynyilvánítás alkotmányos alapja nem korlátozódik csupán az értékítéletekre. Az Alkotmánybíróság ezt az értelmezést a későbbiekben megerősítette akkor, amikor rögzítette, hogy a szólásszabadságnak részei a tényállást tartalmazó megnyilvánulások is, mert valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, továbbá tényközlések nélkül a véleményformálás ellehetetlenülne {3001/2018. (I.10.) AB határozat [Indokolás 26. bekezdés]}.

[17] A 2. és 3. közlések tekintetében a másodfokú bíróság teljes körűen egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, miszerint a felperes a cikknek olyan tartalmat tulajdonított, amely abból nem olvasható ki. A cikk vonatkozó részében az egyházak gazdálkodásának nyomon követhetlenségével kapcsolatos kritikai észrevételek jelennek meg azzal kapcsolatban, hogy noha az egyházak, így a felperes is jelentős állami támogatást kap, gazdálkodásuk mégsem átlátható. Sem szövegszerűen, sem szövegfüggésében értelmezve a

cikkből nem olvasható ki olyan jelentéstartalom, amely azt állítja, hogy az állami támogatást a felperes szabálytalanul használta fel, abból magánvagyonot képzett. A cikk befejező része is alapvetően a vezető lelkész jövedelmével kapcsolatos feltett kérdésre adott felperesi válaszokat tartalmazza, az azokhoz fűzött újságírói megjegyzésekkel, mindezek középpontjában ismételten csak a vezető lelkész és nem a felperes áll. Miután sajtóhelyreigazítás csak tényállításokkal kapcsolatban kérhető, a cikkből kikövetkeztethető vélemény, sugalmazás még akkor sem lehet helyreigazítás tárgya, ha azok a felperesre nézve esetleg téves vagy negatív megítélést eredményeznek.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[18] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetnek helyt adó ítélet meghozatalát. Megsértett jogszabályként megjelölte az Smtv. 12. § (1) és (2) bekezdését, az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk). 2:43. §-ának (1) bekezdését és (3) bekezdésének d) pontját, valamint a Pp. 2. § (2) bekezdését, 342. § (1) és (3) bekezdését és 370. §-ának (1) bekezdését. Előadta továbbá, hogy a döntés ellentétes a Legfelsőbb Bíróság korábbi gyakorlatával a BH1990.256. jogesetével.

[19] Kérelmének indokaként a felperes az 1. közlés tekintetében előadta, hogy valótlan az az állítás, hogy a vezető lelkész érdekeltségébe tartozó társaságok tulajdonába került volna a felperesnek az ...-ben meglévő résztulajdona. A felperes szerint a jogerős ítélet tévesen állapította meg a perbeli cikk lényegi mondanivalóját. A felperes a cikk szövegéből kiemelte azokat a megállapításokat, amely szerint a televízió tulajdonképpen a vezető lelkész magántulajdona; elprivatizálás történt; a vezető lelkész „hazavitte a televíziót”; a vezető lelkész „magánszemély közvetlenül és érdekeltségein keresztül az ... többségi tulajdonosává vált”. A felperes szerint a cikkben nincs olyan megállapítás, hogy a vezető lelkész személye megkerülhetetlenné vált, illetve, hogy ő a felperes vagyona felett is olyan hatalommal bír, amely megfeleltethető a tulajdonosi jogosultságoknak. A felperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság értelmezése nem felel meg a Legfelsőbb Bíróság PK 12. számú állásfoglalásában foglalt szempontoknak sem. A cikk lényegi állítása az, hogy a vezető lelkész az egyházi vagyont elprivatizálta, korábban a felperes tulajdona volt az ..., de immáron a vezető lelkész magántulajdona. A lényegi állítás tehát az a cikkben, hogy az egyház vagyona annak vezetőjének a magánvagyonává vált, ez pedig nem felel meg a valóságnak.

[20] A felperes kifogásolta, hogy az 1. közlés vonatkozásában az elsőfokú bíróság valótlan tényállításról tett említést, a másodfokú bíróság értékítéllettel terhelt tényállítást állapított meg anélkül, hogy erre az alperes akár az ellenkérelmében, akár az eljárás során hivatkozott volna. A felperes ebben látta megvalósulni a Pp. 2. § (2) bekezdésének, a 342. § (1) és (3) bekezdésének és a 370. § (1) bekezdésének sérelmét, álláspontja szerint ugyanis a másodfokú bíróság túlterjeszkedett az ellenkérelmen, amelyre nem volt jogszabályi felhatalmazása. A felperes hivatkozott továbbá a Fővárosi Ítéltábla 2.P.20.693/2020/6/II. részítéletére, amely az 1. közlés vonatkozásában lényegében ugyanezen cikk tekintetében a helyreigazítást elrendelte.

[21] A 2. és 3. közlés tekintetében a felperes előadta, hogy a cikk ebben a vonatkozásban összességében azt a jelentést hordozza, hogy a felperes állami támogatásként kapott

vagyonából a vezető lelkesz magánvagyonára lett. A felperes hivatkozott arra is, hogy az érdemi döntés nem felel meg a kialakult bírói gyakorlatnak, amely szerint a sajtó-helyreigazítási kötelezettség nem kerülhető meg olyan módon, hogy a valótlan tényállítást a sajtószerv, mint nem teljesen bizonyosat közli, hanem célzásokkal, utalásokkal feltételezhető tényként állítja a kifogásoltakat (BH1990.256.).

[22] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték, annak helyes indokai alapján.

A Kúria döntése és jogi indokai

[23] A felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan az alábbiak szerint.

[24] A felperes tévesen hivatkozott „a Ptk. 2:43. § (1) bekezdésének” és a „(3) bekezdés d) pontjának” a megsértésére. Helyesen: Ptk. 2:43. §. d) pontja a személyiségi jogok körében a becsület, illetve a jóhírnév megsértését határozza meg. A jelen peres eljárás azonban nem általános személyiségi jogi per, amelyre a felhívott rendelkezés vonatkozik. A sajtó-helyreigazítás jogintézménye ugyan közvetve személyiségi jogi eszköznek minősül, de alapvetően eltérő a rendeltetése, az általános személyiségvédelmi igény érvényesítése iránti pertől. A sajtó-helyreigazítást nem a Ptk., hanem az Smtv., illetve a Pp. szabályozza, más a perbevonható az alperes személye és más a vizsgálat tárgya is, hiszen a jóhírnevet a valótlan és sértő tényállítások sérthetik meg, a sajtó-helyreigazítási eljárásban pedig kizárólag azt lehet vizsgálni, hogy történt-e valótlan tényállítás vagy való tény hamis színben való feltüntetése. A sajtó-helyreigazítási perben nem képezi a vizsgálat tárgyát a közlés sértő jellege, a jóhírnév megsértése. Miután a perbeli jogvita elbírálására a Ptk. 2:43. §-a nem irányadó, így ezt a jogszabályi rendelkezést a jogerős ítélet nem sértette meg.

[25] Nem sértette meg a jogerős ítélet a kereseti kérelemhez kötöttség elvét sem. A Pp. 2. § (2) bekezdése szerint a bíróság – törvény eltérő rendelkezése irányában – a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. A Pp. 342. § (1) bekezdése szerint az érdemi döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, az ellenkérelmen és a beszámítási kérelmen. A (3) bekezdés szerint törvény eltérő rendelkezése hiányában az érdemi döntés nem terjedhet ki olyan jogra, amelyet a fél a perben nem állított. Sajtó-helyreigazítási perben a bíróságoknak alapvető feladata és kötelezettsége annak vizsgálata, hogy a kifogásolt kitétel tényállításnak vagy véleménynyilvánításnak minősül, hiszen csak tényállítás esetén van helye helyreigazításnak. Következtes és egyértelmű a bírói gyakorlat abban a vonatkozásban, hogy a másodfokú bíróság részéről nem jelent túlterjeszkedést az ellenkérelmen, ha részben más okból állapítja meg a kereset megalapozatlanságát, mint az elsőfokú bíróság. A másodfokú bíróság jogosult a bizonyítékok mérlegelésére és az abból fakadó következtetések érdemi levonására. A jelen esetben egyértelmű, hogy a másodfokú bíróság a kereseti kérelem és ellenkérelem keretei között utasította el azzal a felperes keresetét az 1. közlés vonatkozásában, hogy összességében véleménynyilvánítással terhelt tényállítás történt, a kifejtett véleménynek valós ténybeli alapjai voltak, illetve az alperesek alapvető hivatkozása volt az, hogy részükről tényállítások alkalmazásával ugyan, de vélemény, értékelés kifejtése történt a vezető lelkesz vagyongyarapodásáról.

[26] A felülvizsgálati kérelem alapján azt kellett vizsgálni, hogy a jogerős ítélet jogszabályt sértve utasította el a sajtó-helyreigazítás iránt előterjesztett keresetet, mert a vezető lelkesz személyes gazdagodásának és az ...-ben mutatkozó személyes tulajdonrész-gyarapodásának bemutatása kapcsán kifogásolt kitételeket alapvetően véleménynyilvánítással

terhelt tényállításnak minősítette, illetve azt állapította meg, hogy a felperes egyháznak nyújtott több milliárd forintos állami támogatás magánvagyonná válása tekintetében valótlan tényállítás és való tényeknek hamis színben való feltüntetése nem történt.

[27] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Az Smtv. 4. § (1) bekezdése szerint Magyarország elismeri a sajtó szabadságát és sokszínűségét. A (3) bekezdés szerint a sajtószabadság gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére felhívást, nem sértheti a közérkölcset, valamint nem járhat mások személyiségi jogának sérelmével. Az Smtv. 10. §-a szerint mindenkinek joga van arra, hogy megfelelően tájékoztassák a helyi, az országos és az európai közélet ügyeiről, valamint Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről.

[28] Az Smtv. 12. § (1) bekezdése szerint, ha valakiről bármely médiatartalomban valótlan tényt állítanak, híresztelnek vagy vele kapcsolatban való tényeket hamis színben tüntetnek fel, követelheti olyan helyreigazító közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlés mely tényállítása valótlan, illetve megalapozatlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben, és ehhez képest melyek a való tények. A Legfelsőbb Bíróság PK 12. számú állásfoglalásának II. és III. pontja szerint a kifogásolt sajtóközleményt a maga egészében kell vizsgálni. A kifogásolt közléseket nem formális megjelenésük, hanem valós tartalmuk szerint kell megítélni, a közlemény egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni és az értékelésnél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. A jogosult személyének megítélése szempontjából közömbös részletek, pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot helyreigazításra. Véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat, valamint a társadalmi, gazdasági, politikai, tudományos vagy művészeti vita nem ad alapot a helyreigazításra.

[29] Egy alkotmányjogi panasz elbírálása kapcsán az Alkotmánybíróság elvi jelentőséggel állapította meg, hogy a bíróságok alkotmányos kötelezettsége, hogy a perbelihez hasonló ügyekben a sajtószabadság korlátozására irányadó alkotmányos szempontok és az azokat kibontó alkotmánybírói határozatok figyelembevételével járjanak el, ennek során figyelemmel kell lenni a releváns alkotmányossági szempontokra, azaz alapjogi szempontokat kell érvényesíteni {3/2015. (II.2.) AB határozat [Indokolás 20. bekezdés]}.

[30] Az Alkotmánybíróság számos esetben foglalkozott a szabad véleménynyilvánításhoz való jog tartalmával, terjedelmével, jogi védelmével és korlátaival egyaránt. A 7/2014. (III.7.) AB határozat kiemeli azt, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog kiemelt helyet foglal el az Alaptörvény alapjogi rendjében. A véleményszabadságnak ez a kitüntetett szerepe kettős igazolással bír: mind az egyén, mind pedig a közösség szempontjából különösen becses jogról van szó. Hozzájárul az egyéni autonómia kiteljesítéséhez, hiszen a személyiség kibontakoztatása jelentős mértékben elképzelhetetlen anélkül, hogy bárki szabadon, tartalmi kötöttségek nélkül közölhesse másokkal nézeteit, gondolatait. Másrészt a sajtó szabadsága a demokratikus plurális társadalom és közvélemény fundamentuma. A társadalmi, politikai viták szabadsága és sokszínűsége nélkül nincs demokratikus közvélemény, nincs demokratikus jogállam. A demokratikus közvélemény azt kívánja meg, hogy a társadalom valamennyi polgára szabadon fejthesse ki gondolatait és ezzel a közvélemény alakítójává válhasson. A sajtószabadság a szólásszabadság intézménye. A sajtó a véleménynyilvánítás, a véleményformálás és a véleménynyilvánításhoz nélkülözhetetlen információszerzésnek az eszköze. A szólásszabadság kitüntetett jellege e tekintetben a sajtószabadságra vonatkozik és vonatkozik rá a szabadság kettős igazolása is [Indokolás 39-41. bekezdése]. A sajtószabadság kitüntetett szerepe azzal jár, hogy egyrészt csak kivételes jelleggel kell engednie a korlátozására felhozott más jogokkal, illetve alkotmányos értékekkel szemben, másrészt a szabad vélemény-nyilvánítást korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni. A közügyekkel összefüggő vélemény kinyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság

legbensőbb védelmi köréhez tartozik. A demokratikus közvélemény és akaratképzés több közösségi szempontja alapján pedig a sokszínű társadalmi és politikai nézetek kifejtése minősül a legmeghatározóbb követelménynek [Indokolás 42. és 45. bekezdése]. A közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit.

[31] A jelen esetben helyesen állapította meg a másodfokú bíróság azt, hogy a perbeli cikk közügyet, közérdeklődésre számot tartó kérdést tárgyalt, amikor a felperesnek, illetve vezető lelkészének vagyonával, illetve utóbbi állított vagyongyarapodásával foglalkozott. Közérdeklődésre számot tartó kérdés az, hogy egy egyházi szervezet vezető tisztségviselője miként szerez befolyást vagy akár személyes tulajdont egy országos médiumot tulajdonló gazdasági társaságban és ehhez honnan származó anyagi forrásokkal rendelkezik.

[32] A hivatkozott alkotmánybírósági határozat rögzíti azt, hogy a szabad véleménynyilvánításnak milyen alkotmányosan elismert korlátai vannak. Ennek értelmében a véleménynyilvánítás szabadsága az értékítéletet kifejező, az egyén személyes meggyőződését közlő megszólalásokra attól függetlenül kiterjed, hogy a vélemény értékes vagy értéktelen, tiszteletreméltó vagy elvetendő. A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a sajtószabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. Ugyanakkor a szólás és sajtószabadság határainak megvonásánál indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között. Míg a vélemények esetében a hamisság bizonyítás értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt. A politikai véleménynyilvánítás fokozott védelme mind a közügyekben megfogalmazott értékítéletekre, mind pedig a közügyek körébe tartozó tény állítására vonatkozik. A tények közlése tipikusan a vélemények alapja, ezért még az alkotmányos értékkel nem bíró, utóbb hamisnak bizonyult tények esetében is indokolt, hogy a jogi felelősségre vonás a felróhatóság és az esetleges joghátrányok meghatározása körébe figyelembe vegyék a közéleti viták minél szabadabb folyásának érdekét [Indokolás 49-50. bekezdés]. Ugyanezeket az alapelveket megerősítette az Alkotmánybíróság 34/2017. (XII.11.) AB határozata is [Indokolás 33., 34. bekezdés].

[33] A felperes keresete három közlésre vonatkozott. A felperes kifogásolta, hogy az 1. közlésnél a perbeli cikk állítása szerint a gyülekezeti vagyonból magánvagyon lett, a 2. és 3. közlések vonatkozásában pedig a felperes több milliárd forintos állami támogatásából is magánvagyon lett, illetve azt a való tény, hogy a felperes köznevelési, közcélú feladatai ellátásához az elmúlt tíz évben állami támogatás kapott, abban a hamis színben tüntették fel, hogy a felperes a kapott állami támogatást nem arra fordította, amire kapta, hanem abból magánvagyonhozott létre.

[34] Az 1. közlés tekintetében az eljáró bíróságok a felperes keresetét részben eltérő indokolás mellett találták alaptalannak. Az elsőfokú bíróság a feltárt gazdasági összefüggések alapján megállapította, hogy a kifogásolt tényállítás valóságát érdemben a cikk igazolni tudta, illetve a tényállítás egyben a tényekből levont következtetésnek is minősül. A másodfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy véleménynyilvánítással terhelt tényállításról van szó, a cikk közügyben egy gazdasági folyamatot tárt fel, amely úgy értékelhető, hogy a felperes vezető lelkésze különböző áttételeken keresztül meghatározó befolyáshoz jutott az ...-ben. Az átlagolvasó számára a cégiratokból megállapítható tulajdoni részarányoktól függetlenül ez jelenti a cikk fő üzenetét.

[35] A jelen esetben a Kúria az 1. közlés vonatkozásában a másodfokú bíróság indokaival értett egyet. Az alapjogi szemléletű vizsgálat kötelezettségéből fakad, hogy szükséges összemérni az alperes sajtószervnek a szólásszabadsághoz, a véleménynyilvánítás

szabadságához való jogát a felperes személyiségi jogai védelméhez fűződő jogával. Ebben a körben nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény sem, hogy a felperes esetében a vélemények tűrése tekintetében a közszereplőkkel azonos mércét kell alkalmazni, vagyis a felperes gazdálkodása, gazdasági szerepvállalása nem tekinthető a felperes egyház belügyének, annak egyes elemei a véleménynyilvánítás körében kritika tárgyát is képezhetik.

[36] Azt is a mérlegelés körébe kellett vonni, hogy az I. rendű alperes írása oknyomozó, tényfeltáró jellegű, amely a közéleti ügyekkel foglalkozó sajtószervek alapvető feladata és rendeltetése. A vizsgálat során alapvetően a cikk tárgyát kellett figyelembe venni. A korábbiak szerint tényállítások is képezhetik a véleménynyilvánítás részét és a szabad véleménynyilvánításhoz való jog védelmét is élvezhetik. A sajtónak kifejezett feladata, szerepe, rendeltetése az, hogy adott esetben bonyolultabb gazdasági összefüggéseket, tulajdonszerzési folyamatokat és azok érdemi jelentőségét a szélesebb közönség, az átlagolvasó felé közérthető módon közvetítsék. Közügyekre vonatkozó vélemények, a közvélemény tájékoztatása, figyelmének felkeltése érdekében még bizonyos fokú túlzás, egyfajta provokáció sem minősül jogsértőnek. A perbeli cikkben nem történt a közügyek vitatását meghaladó olyan közlés, amely korlátozná vagy kizárná a jogi védelmet.

[37] Mindezen körülményeket figyelembe véve és a cikk teljes tartalmát vizsgálva megállapítható, hogy a kifogásolt sajtóközlemény a tárgyalta esetben olyan gazdasági tényeket, folyamatokat értékel, amelyeknek a ténybeli alapjait is feltárja. A felperes vezető lelkésze különböző gazdasági vállalkozásokban – a cikkben tényszerűen bemutatott módon – közvetlenül és cégein keresztül jelentős mértékű tulajdonrészeket szerzett, ezáltal az ...-ben jelentős (meghatározónak is tekinthető) gazdasági befolyásra tett szert. A vezető lelkész viszonylag csekély mértékű (5,02 %) tulajdonrésze mellett az ...-nek tulajdonosa a vezető lelkész többségi tulajdonában álló cég (...), amely utóbbi cég többségi tulajdonosa annak a cégnek (...), amely többségi tulajdonosa az ...-nek. A vezető lelkész – a per anyagává tett, videofelvételen elhangzott - nyilatkozata szerint „néhány százmillió forintot” a felperes is befektetett a televíziós csatornát működtető gazdasági társaságba. Mindezzel összefüggésben az a közlés, hogy „a gyülekezeti vagyomból magánvagyon lett”, a vezető lelkésznek a tulajdonos cégeken keresztül gyakorolt jelentős befolyására is tekintettel, a tényekből levont újságírói következtetés. E vélemény szempontjából – az átlagolvasó szemszögéből nézve – nincs jelentősége a cégjogi értelemben vett „befolyás” és „tulajdon” közötti különbségnek és ebből adódóan a vélemény téves megfogalmazásának, mert a közbeszédben gyakran tekintik a cégek gazdasági döntéseiben gyakorolt jelentős befolyást a tulajdonnal egyenértékűnek. Ebből következően nem volt relevanciája – szemben a másodfokú bíróság álláspontjával -, hogy a felperes vezető lelkészének vagyona ténylegesen a felperes vagyonának rovására növekedett-e és ez – az elsőfokú bíróság megállapításával szemben – nem is volt megállapítható. A televíziós csatornát működtető gazdasági társaságban a vezető lelkész befolyásának a felperes – saját cégén (...) keresztül gyakorolt – gazdasági szerepvállalása mellett történő jelentős megnövekedése elegendő ténybeli alapot szolgáltatott a kifogásolt közlés szerinti vélemény megfogalmazásához. A cikk a bemutatott gazdasági folyamatot összességében a véleménynyilvánítás szintjén értékelte, a véleménynyilvánítás pedig sajtóhelyreigazítás tárgya nem lehet. Ezért az 1. közlés tekintetében a Kúria egyetértett a másodfokú bíróság keresetet elutasító álláspontjával.

[38] A 2. és 3. közlések tekintetében a jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül utasította el a keresetet. A cikk nem állította és való tényeket nem is tüntetett fel olyan hamis színben, mintha a felperesnek juttatott jelentős mértékű állami támogatást a felperes azok céljától eltérően használta fel, illetve az állami támogatás részben a felperes gazdasági vállalkozásaihoz került. A cikknek az állami támogatás mértékére, nagyságrendjére vonatkozó kitételei külső, objektív szemléletű értékelés szerint csupán azt mutatják be, hogy

az állami támogatásokra is figyelemmel a felperes egyház jelentős vagyonnal gazdálkodik és a szerzők megítélése szerint egyházként a felperes pénzügyei a nyilvánosság számára nehezen átláthatók, illetve követhetők, ugyanakkor az állami támogatás tényére is figyelemmel közügynek minősülnek. A sajtóközleménynek ez a része egyfajta értékelést, véleményt fogalmaz meg, amely sajtó-helyreigazításra nem ad alapot még akkor sem, ha a kritika vagy a „sugallat” a felperes személyére nézve negatív tartalmat hordoz.

[39] A BH1990.256. számon közzétett döntés az adott esetben nem irányadó. A perben kifogásolt cikkben ugyanis nem célzásokkal és utalásokkal feltételezhető tényként állította a szerző a vezető lelkész felperes terhére történő vagyonosodását, hanem a kifogásolt közlés ismertetett tényekből levont következtetés a jelen esetre nem alkalmazható, mert nincs olyan valótlan tényállítás a cikkben, amelyet a cikk célzásokkal, utalásokkal valósított volna meg, hiszen az 1. közléssel érintett igény azzal került elutasításra, hogy alapvetően értékelés, vélemény közlése történt.

[40] A Kúria a Fővárosi Ítéltáblának a perbeli cikk más sajtóorgánumban történt megjelenése kapcsán az 1. közlés tekintetében a helyreigazítási igénynek helyt adó 2.Pf.20.693/2020/6/II. számú részítéletét az érintett részében a 2021. április 14-én kelt Pfv. IV. 20.210/2021/6. számú részítéletével hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságnak ezen kereseti kérelmet elutasító rendelkezését helybenhagyta, így nincs a jelen döntéssel ellentétes másik jogerős bírósági döntés.

[41] Mindezekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[42] 2010. évi CIV. törvény 12. § (1) bekezdése, PK 12. számú állásfoglalás

Záró rész

[43] A Kúria a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest az I-II. r. alperesek jogi képviselőjével felmerült munkadíjából álló felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére, amelyet a 32/2003 (VIII. 22) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján állapított meg.

[44] A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a pervesztes felperest az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdése alapján megillető illetékmentességére figyelemmel az állam viseli. Az illeték mértéke az 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése alapján került megállapításra.

[45] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a vészhelyzet során érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedések újbóli bevezetéséről szóló 112/2021. (III.6.) Korm. rendelet (Veir.2.) 27. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró

hitelélül:

A kiadmány

S.K.

bírósági ügyintéző